

COSTA RICA: REPRESÀLIES EN EL MAGISTERI

Per Edgardo Morales Romero,²³

El tema de les represàlies és un tema històric i complex. Malgrat això, en aquest document s'aborda en dos contextos: un d'ordinari amb el viure diari del Magisteri Nacional, i un altre amb un context molt particular per la vaga recent viscuda del setembre al desembre de 2018.

En aquest context ordinari el Ministeri d'Educació Pública (MEP) ha fet durant molts anys ja com una pràctica regular una sèrie d'accions que van en detriment de l'estabilitat laboral i de la dignificació de les treballadores i els treballadors de l'educació, a més de repercutir en l'acció pedagògica dels estudiants.

Durant anys, tant el MEP com el Servei Civil, no han fet la tasca de convocar els concursos respectius per a atorgar els nomenaments en propietat, jugant amb l'estabilitat de milers de companyes i companys que any rere any segueixen en la seva condició interina. Què pretenen guanyar amb aquesta acció? Seguiran sent botins polítics i una festa per a anomenar en propietat aquells que siguin del seu partit polític?

Un altre element a sumar és la campanya mediàtica en contra de la classe treballadora del magisteri nacional, liderada per mitjans de comunicació nacional, polítics i grups poderosos de dreta, en què es tracta els docents com a *vagos*, "que són els responsables de la crisi fiscal perquè guanyen molts plusos salarials", "que l'educació pública és de mala qualitat", entre altres afirmacions; donant pas lliure perquè avanci i guanyi terreny l'educació privada i permetent que la societat vegi amb mals ulls els treballadors de l'educació pública.

El MEP té una mala pràctica que repercuteix en la seva labor professional i, a més, influeix en l'aprenentatge dels estudiants, com és la modificació dels

Escultura en pedra volcànica que representa un xaman.

programes d'estudi davant l'absència de capacitació professional i pedagògica. Es pot tenir una bona perspectiva que el MEP s'actualitzi en els seus programes d'estudi, però en algunes ocasions aquests no responen a la realitat en els centres educatius i, a més, sumar-li l'absència de capacitació que reben les nostres companyes i companys; i quan aquestes capacitacions es porten a terme, molt sovint es fan en efecte cascada, i queda demostrat que aquesta tècnica no funciona, ja que el que la persona va entendre en la capacitació és allò que replicarà i així successivament, fins a arribar a repercutir en la tasca de l'aula quan s'apliqui aquest programa.

No podem deixar de banda el tema de les càrregues laborals com una forma de repressió, ja que el sector docent treballa quantitat d'hores extraordinàries sense que siguin remunerades. No n'hi ha prou amb la tasca en el centre educatiu que està carregada, sinó també amb tota la feina que s'ha de portar a casa durant les nits i els caps de setmana; i repetixo, sense cap incentiu a canvi. Quan dic que la tasca està carregada en el centre educatiu, és perquè un docent, a més de la seva labor ordinària d'impartir lliçons en el seu horari establert, ha d'atendre diverses comissions de treball, en les quals s'ha de reunir, fer actes, donar-los seguiment amb accions i fer els seus informes respectius; a més de tota la paperassa que en ocasions sol·licita la Direcció del centre educatiu, la Supervisió, la Direcció Regional o les oficines del MEP.

I tot això, durant quin temps ho farà? Amb l'afegit que no hi ha remuneracions per a tota aquesta feina feta de manera extraordinària. Hi ha estudis que demostren que els índexs de la Síndrome de Burnout són molt elevats en el magisteri de Costa Rica.

El que s'ha exposat fins ara respon a aquestes males pràctiques que fa el MEP i que no ajuden en la tasca docent; i que es poden veure com una forma de repressió, alguns cops molt visible, però d'altres de manera solapada.

El nostre país va viure un capítol molt dur del 10 de setembre al 3 de desembre del 2018 amb una vaga, que es va iniciar de manera nacional amb la presència de tots els sectors socials i que va acabar únicament sobre les espatlles del Magisteri.

Tot seguit assenyalo algunes de les repressions que es van viure durant aquesta vaga, principalment envers les treballadores i els treballadors de l'educació.

Des de l'inici de la vaga, el MEP es dedicà a sol·licitar la declaratòria de la legalitat de la vaga, com una manera de pressió per a trencar el moviment vaguista. Aquesta acció es va mantenir no només la durada de la vaga sinó més enllà, ja que hi va haver errades que es van apel·lar i els jutges van trigar en la seva execució, que es va donar el febrer de 2019,

en declarar legal la vaga en el Ministeri d'Educació Pública. Sens dubte, un gran triomf nostre.

Durant les proves de Batxillerat, el MEP va contractar persones externes i alienes a l'Educació perquè supervisessin les proves. Com es diu això si no és recórrer a esquiroles? Durant anys aquesta ha estat una tasca de docents de secundària, però el MEP va continuar amb aquesta idea i la va executar, com una altra mesura de pressió cap als docents que estaven en vaga i a més contra els estudiants, que no havien pogut veure molts dels continguts que s'avaluaven en aquestes proves. Aquí la repressió va ser en les dues vies.

Els atacs en els mitjans de comunicació nacional i regionals van ser constants, per part del ministre d'Educació Pública de llavors i del propi president de la República. La campanya per a trencar la vaga fou constant, l'atac fou directe a les mestres, fins a arribar a dir que no tenien la capacitat de prendre decisions i per això seguien en el moviment de vaga, per exemple.

En un parell d'ocasions, hi hagué represàlies policials, el ministre de Seguretat va donar l'ordre per a atacar grups de manifestants, en els quals hi havia treballadores i treballadors de l'educació, amb l'ús de la força, gasos lacrimògens i empresonaments de persones; uns fets que en el nostre país no passaven mai.

Un altre acte de repressió amb violència fou amb estudiants de la Universitat de Costa Rica; hi havia estudiants que es manifestaven i la policia va arribar amb la força a reprimir, van córrer cap a la Universitat a la recerca de refugi i, encara així, la policia hi va entrar, violant l'autonomia universitària. També en aquest fet hi va haver joves empresonats.

Una altra mesura de repressió del Govern, a través del Ministeri d'Obres Públiques i Transports, fou la de retirar les plaques i els permisos de circulació als autobusos que transportaven manifestants a les convocatòries que feien els sindicats al centre de San José. Una gran majoria d'aquests autobusos transportava treballadores i treballadors de l'educació.

Hem vist un magisteri que lluita dia a dia no només per a defensar i reivindicar els seus drets, sinó també per a buscar una educació pública de qualitat. Són constants les debilitats i amenaces, però tenim un magisteri compromès i creient de la seva missió en els centres educatius. Els governs neoliberals avancen, però la nostra força resisteix.

Traducció: Montserrat Nadal

---

23 Edgardo Morales Romero és secretari general del Sindicat de Treballadores i Treballadors de l'Educació de Costa Rica